

Handläggare
Tina Åkesson
Telefon: 08-50824068

Till
Skärholmens stadsdelsnämnd
2025-01-23

Kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig (SOU 2024:65)

– svar på remiss

Förvaltningens förslag till beslut

- Skärholmens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det som svar på remissen.
- Beslutet justeras omedelbart.

Sammanfattning

Skärholmens stadsdelsnämnd har ombetts yttra sig om remiss av *Kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig (SOU 2024:65)*.

Mot bakgrund av rådande säkerhetspolitiska läge ser förvaltningen det naturligt att en ny grundläggande reglering ställer utökade krav på kommuners åtgärder inför höjd beredskap, men vill betona vikten av motsvarande ökning av finansieringen.

Avseende *särskilda verksamhetskrav* är förvaltningen positiv till författningsförslagets krav på att kommuner ska ha tillgång till särskilda samlingsplatser, men ser att vissa krav på dessa platser är svåra att möta på egen hand. Förvaltningen ser också att samlingsplatsernas avsedda funktion delvis kan behöva vara mobil.

Vidare ser förvaltningen utmaningar i att kunna skapa en ändamålsenlig planering för att hjälpa utpekade brukargrupper att komma till skyddsrum och skyddade utrymmen, särskilt då ingen individ tillhör ett visst skyddsrum. Förvaltningen ser också en stor utmaning med att även göra denna planering för privata aktörer.

Skärholmens stadsdelsförvaltning
Stab

Måsholmstorget 20, 127 48 Skärholmen
Box 503
127 26 Skärholmen
Växel 08-508 24 000
Fax
skarholmen@stockholm.se
stockholm.se

Förvaltningen har inget att invända mot att ansvaret för verkställighet av utrymning och inkvartering i författningsförslaget tillförs kommunen, men vill understryka att det medför utökade krav på kompetens och personella resurser.

Avseende *generella verksamhetskrav* är förvaltningen positiv till skärpta krav på måltidsberedskap, men vill understryka att det är en komplex uppgift att bygga denna förmåga för egna verksamheter, och särskilt komplext att göra detta för verksamheter i privat regi.

Vidare instämmer förvaltningen i att kommuner under särskilda förhållanden behöver kunna försörja viss samhällsviktig verksamhet med bland annat vatten och el, men ser att två veckors försörjning kan vara svårt och kostnadsdrivande att uppnå.

Vad gäller privata aktörers roll i den civila beredskapen instämmer förvaltningen i behovet av att klargöra vilken förmåga de bör ha som verksamhetsutövare eller huvudmän för viss samhällsviktig verksamhet, liksom hur sådan förmåga bör regleras och finansieras.

Vidare är förvaltningen positiv till att utredningen betonar att kommuners förberedande åtgärder enligt författningsförslaget ska genomföras i samverkan med berörda statliga myndigheter, liksom till att länsstyrelsen ska ha en samordnande och stödjande roll.

Förvaltningen ser behov av en samlad ekonomisk konsekvensanalys av de uppgifter som olika utredningar vill påföra kommuner.

Bakgrund

Skärholmens stadsdelsnämnd har från kommunstyrelsen mottagit, och ombetts yttra sig om, remiss av *Kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig (SOU 2024:65)*.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelning Trygghet och beredskap.

Ärendet

Kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig (SOU 2024:65) är ett betänkande från Utredningen om kommuners och regioners beredskap. Kärnan i utredningens uppdrag har varit att analysera vilket grundläggande ansvar och vilka huvudsakliga uppgifter kommuner och regioner bör ha i fråga om förberedelser för och verksamhet under fredstida kriser och höjd beredskap, och på grundval av det föreslå en mera ändamålsenlig och utförlig reglering än den i *lagen (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap* (hädanefter benämnd LEH). Utöver det har utredningen haft i uppdrag att analysera ändamålsenligheten och effektiviteten i statens ordning för styrning, uppföljning och finansiering av kommuners och regioners förberedande uppgifter inför fredstida kriser och höjd beredskap.

Utredningen bedömer att LEH inte ställer de krav som i dag bör ställas på kommuner och regioner inför främst mycket omfattande och svårartade fredstida krissituationer eller om det blir krig i Sverige. Detta mot bakgrund av bland annat rådande säkerhetspolitiska läge och konsekvenser av klimatförändringar. Utredningen föreslår att en ny lag ska ersätta LEH. Lagen föreslås betecknas *lagen om kommuners och regioners grundläggande beredskap inför fredstida krissituationer och höjd beredskap* och träda i kraft den 1 januari 2027.

I författningsförslaget vill utredningen ensa begrepp som förekommer i olika regleringar på området och föreslår att begreppet fredstida krissituation, som används i *förordning (2022:524) om statliga myndigheters beredskap*, ska användas. Med en *fredstida krissituation* ska avses en situation som

- avviker från det normala,
- drabbar många människor, stora delar av samhället eller hotar grundläggande värden,
- innebär en allvarlig störning eller en överhängande risk för en allvarlig störning av viktiga samhällsfunktioner, och
- kräver samordnade och skyndsamma insatser från flera aktörer.

Utredningen föreslår även att begreppet *kvalificerad fredstida krissituation* ska införas och avse en mycket omfattande och svårartad fredstida krissituation som innebär en hög risk för många människors liv och hälsa eller för mycket omfattande skador på egendom eller miljö.

Jämfört med LEH ställer författningsförslaget nya eller utökade krav på kommuner såväl inför som under kvalificerade fredstida krissituationer och höjd beredskap.

Sammanfattningen av utredningens betänkande och författningsförslag i kommande avsnitt fokuserar på det som skiljer sig från LEH och som bedöms mest relevant för förvaltningens uppdrag och arbete.

Särskilda verksamhetskrav

I utredningens författningsförslag åläggs kommuner följande särskilda verksamhetskrav:

- Särskilda samlingsplatser
- Hjälp vid användning av skyddsrum eller andra skyddade utrymmen
- Verkställighet av utrymningar och inkvarteringar

Särskilda samlingsplatser

Kommuner ska, enligt författningsförslaget, ha tillgång till en eller flera särskilda samlingsplatser för dem som bor eller annars regelbundet vistas i kommunen för det fall ett beslut om utrymning behöver verkställas inom kommunens geografiska område, eller om det annars finns särskilda skäl att använda sådana platser under kvalificerade fredstida krissituationer eller höjd beredskap. En särskild samlingsplats ska även kunna utgöra mottagningsplats för utrymda eller flyende personer från andra kommuner under kvalificerade fredstida krissituationer och höjd beredskap, samt för utläningar som under höjd beredskap söker skydd i Sverige på grund av krig i deras hemländer.

På en särskild samlingsplats ska det finnas tillgång till dricksvatten, elektricitet, värme, sanitets- och hygienmöjligheter, första hjälpen åt skadade, information, möjligheter till elektronisk kommunikation samt annan likartad hjälp. Enskilda ska under en kortare tidsrymd kunna vistas på en särskild samlingsplats. Det bör dock, enligt utredningen, inte finnas möjligheter till övernattnings annat än i mycket ömmande fall.

Enligt utredningen bör det vara ett ansvar för kommunerna att själva bestämma hur många särskilda samlingsplatser kommunen bör ha tillgång till. Utredningen bedömer dock att det bör finnas minst en särskild samlingsplats per 10 000 invånare. Utredningen gör bedömningen att investeringskostnaden för att inrätta en särskild samlingsplats är cirka en miljon kronor och ser att kommunerna bör ersättas för denna kostnad genom generella statsbidrag.

Vidare konstaterar utredningen att det rimligen kan bli aktuellt att tillföra kommunerna civilpliktig eller annan pliktjänstgörande personal för bemanning av särskilda samlingsplatser.

Hjälp vid användning av skyddsrum eller andra skyddade utrymmen

Enligt författningsförslaget ska en kommun utarbeta de planer och vidta de förberedande åtgärder som behövs för att kommunen, regionen, staten och privata aktörer som berörda verksamhetsutövare ska kunna hjälpa skolbarn och skolungdomar samt äldre personer och personer med funktionshinder som bor i vissa särskilda boendeformer att omedelbart komma i skydd i skyddsrum eller annat skyddat utrymme vid ett väpnat angrepp. En kommun ska verka för att den planering och de förberedande åtgärder som avses kan genomföras i samverkan med berörda verksamhetsutövare i kommunen.

Vidare ges kommuner ansvar för att informera invånarna om de skyddsrum och andra skyddade utrymmen som finns inom kommunen och om användningen av dessa.

Verkställighet av utrymningar och inkvarteringar

Kommuner ska enligt författningsförslaget ha en ändamålsenlig och likvärdig förmåga att under höjd beredskap kunna verkställa beslut om utrymningar inom sina geografiska områden. De ska även ha en ändamålsenlig och likvärdig förmåga att kunna inkvartera dem som har utrymmts eller flytt från andra kommuner under höjd beredskap. En kommun ska vidta de särskilda förberedande åtgärder som behövs för att kunna uppfylla dessa krav.

Utredningen förtydligar att likvärdig förmåga inte behöver betyda att alla kommuner ska göra lika långtgående planering för alla områden. Exempelvis behöver en kommun som bedöms vara av strategisk betydelse eller särskilt utsatt vid ett väpnat angrepp mot Sverige ha en mer omfattande utrymningsplanering och förmåga än kommuner som inte finns inom sådana geografiska områden. På motsvarande sätt kan en kommun i en mindre utsatt del av Sverige behöva ha en mera omfattande planering och förmåga avseende inkvartering.

Vidare konstaterar utredningen att en kommun rimligen kommer att behöva samverka med andra offentliga aktörer, privata aktörer och civilsamhället, för att kunna skapa den förmåga utredningen föreslår ska uppnås avseende utrymning och inkvartering.

Generella verksamhetskrav

Grundläggande verksamhetsförmåga

Enligt utredningens författningsförslag ska kommuner under fredstida krissituationer och höjd beredskap ha en ändamålsenlig och likvärdig förmåga att fullgöra sina författningensliga uppgifter och upprätthålla sina samhällsviktiga verksamheter.

För att uppnå detta bedömer utredningen att en kommun (med användning av endast egna tillgängliga resurser):

- under den närmaste femårsperioden behöver bygga upp en verksamhetsförmåga som innebär att kommunen, vid omfattande eller extrema bristsituationer under kvalificerade fredstida krissituationer eller höjd beredskap, under cirka två veckor ska kunna upprätthålla sin måltidsverksamhet i skolverksamheter och särskilda boendeformer. Kommunens planering och förberedande åtgärder ska även omfatta de verksamheter som utövas av privata aktörer på dessa områden.

- behöver ges förutsättningar att på längre sikt bygga upp en verksamhetsförmåga som innebär att kommunen, vid omfattande eller extrema bristsituationer under kvalificerade fredstida krissituationer eller höjd beredskap, under cirka två veckor ska kunna försörja sina samhällsviktiga verksamheter av grundläggande betydelse för människors liv och hälsa med vatten, el, värme och drivmedel samt reservdelar och reparationsutrustning. MSB bör enligt utredningen få i uppdrag att, tillsammans med berörda aktörer, göra kartläggningar och analyser av vilka behov av materielförvärv och investeringar det finns för att säkerställa denna förmåga.

Privata aktörer

Det har legat utanför utredningens uppdrag att lämna förslag om privata aktörers medverkan i planeringen för det civila försvaret eller deras förmåga att upprätthålla sina samhällsviktiga verksamheter.

Det offentliga har genom kommuner ett huvudmannaskap eller annars ett yttersta författningsenligt ansvar för socialtjänst, skolverksamhet och viss hälso- och sjukvård. Med hänsyn till detta lyfter utredningen att det är nödvändigt att det klarläggs vilken beredskapsförmåga privata aktörer bör ha som verksamhetsutövare eller huvudmän inom dessa verksamhetsområden under fredstida krissituationer eller höjd beredskap, liksom hur en sådan förmåga bör regleras och finansieras. Enligt utredningen saknas annars förutsättningar att avgöra vilken planering och vilka förberedande åtgärder som behöver genomföras i samhället för upprätthållandet av sådana verksamheter.

Samverkan och samordning

Enligt utredningens författningsförslag ska länsstyrelsen stödja och samordna kommuner vid deras planering och förberedande åtgärder enligt lagen. Länsstyrelsen ska även samordna den samverkan kommuner ska ha med berörda statliga myndigheter.

Monetära och personella resurser

Utredningens författningsförslag väntas medföra stora löpande kostnader (*permanenta kostnader*) och nya stora anskaffnings- och investeringskostnader (*engångsvisa kostnader*) för landets kommuner under den närmaste femårsperioden.

Utredningen bedömer att kommunerna kommer att behöva tillföras ytterligare statliga medel för att omhänderta uppgifterna och ambitionshöjningen i författningsförslaget, och har gjort en ekonomisk konsekvensanalys för åren 2027-2031.

De permanenta kostnaderna förväntas huvudsakligen bestå av kostnader för nya årsarbetskrafter (i genomsnitt fem per kommun) samt utbildning och övning. De engångsvisa kostnaderna förväntas huvudsakligen bestå av kostnader för anskaffning av livsmedel och utrustning för upprätthållande av måltidsverksamheter, investeringar för inrättande av särskilda samlingsplatser, robusta och säkra ledningsplatser samt lager för förvaring av nödvatten och livsmedel. Kostnader för löpande drifts- och underhållskostnader kan utredningen inte bedöma i detta skede.

Utredningen betonar att ovannämnd estimering i fråga om ekonomiska konsekvenser till följd av författningsförslaget är utöver storleken på nuvarande statlig ersättning till kommuner. Utredningen anser att statens styrning av kommuners förberedande åtgärder primärt bör ske genom höjningar av de generella statsbidragen.

Avseende bedömt behov av nya årsarbetskrafter framhåller utredningen att det är rimligt att utgå från att det under överskådlig tid kommer att råda konkurrens om personal som har särskild kompetens i fråga om utvecklingsåtgärder inom det civila försvaret. Utredningen utgår samtidigt från att det bör vara möjligt för kommuner och regioner att rekrytera personer med exempelvis nödvändig teknisk kompetens och ge dessa personer den grund- och vidareutbildning som behövs i fråga om civilt försvar.

I ett särskilt yttrande från experter i utredningen flaggas för att författningsförslaget inte täcker alla kommunens uppgifter, utan att vissa omfattande uppgifter finns i annan lagstiftning. De framhåller därför att utredningens ekonomiska konsekvensanalys inte är heltäckande och att det därför finns en risk att den avsevärda ambitionsökning som behövs givet dagens säkerhetspolitiska läge kan komma att utebli eller ta längre tid än önskvärt.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen välkomnar en utredning om kommuners och regioners grundläggande beredskap, och mot bakgrund av rådande säkerhetspolitiska läge ser förvaltningen att det är naturligt att en ny reglering ställer utökade krav på kommuners förberedande åtgärder inför höjd beredskap. Förvaltningen vill dock betona att det är avgörande att de utökade uppgifter och den avsevärt höjda ambitionsnivå som följer med detta möts av motsvarande ökning av finansieringen, om avsedd effekt ska uppnås. Avgörande är även stöd från relevanta regionala och centrala myndigheter.

Förvaltningen ser positivt på utredningens förslag att använda likalydande begrepp i regleringen för offentliga aktörer och

välkomnar införandet av begreppet *fredstida krissituation* även för kommuner och regioner.

Förvaltningen ställer sig också positiv till ambitionen att kommunerna ska ha en likvärdig förmåga, liksom till förtydligandet att likvärdig förmåga inte innebär att förmågan alltid är utformad på samma sätt; istället styr behoven och förutsättningarna i varje enskild kommun.

Särskilda verksamhetskrav

Särskilda samlingsplatser

Förvaltningen ställer sig positiv till författningsförslagets krav på att kommuner ska ha tillgång till särskilda samlingsplatser.

Förvaltningen ser behovet av den funktion dessa platser ska fylla, givet den komplexa hotbild som råder. Dock anser förvaltningen att vissa krav gällande vad som ska finnas på dessa platser är svåra att möta på egen hand. Första hjälpen åt skadade är ett sådant exempel, särskilt om vårdbehoven blir stora. Förvaltningen har även begränsad rådighet över tillgången till exempelvis elektroniska kommunikationer.

Enligt författningsförslaget ska de särskilda samlingsplatserna kunna fylla olika funktioner. Förvaltningen anser det resurseffektivt att använda samma platser för olika syften. Detta då exempelvis investeringar i reservkraft och annan utrustning som behövs vid störningar i kritisk infrastruktur inte behöver göras för flera olika byggnader som används för olika ändamål. Förvaltningen vill dock påtala att de särskilda samlingsplatserna kommer att behöva olika typer av bemanning, kompetens och utrustning beroende på vilken funktion de ska fylla och på hur behoven ser ut i aktuell situation. Förvaltningen ser att det kan komma att finnas ett behov av att peka ut olika kategorier av särskilda samlingsplatser utifrån vad de ska fylla för primär funktion. Vidare vill förvaltningen lyfta att samlingsplatsernas avsedda funktion i delar även kan behöva vara mobil för att möjliggöra flexibilitet i relation till aktuella behov och förutsättningar.

Förvaltningen bedömer att det kommer att vara resurskrävande och kostsamt att bygga upp det antal särskilda samlingsplatser som utredningen föreslår (minst en särskild samlingsplats per 10 000 invånare). Förvaltningen anser likt utredningen att det bör vara ett ansvar för kommunen att själv bestämma antal särskilda samlingsplatser, utifrån sina förutsättningar (exempelvis befolkningstäthet) och behov.

Likaså bedömer förvaltningen att det kommer vara resurskrävande att bemanna särskilda samlingsplatser under tiden de behöver vara

öppna. Förvaltningen ser att en omfattande, och kompetensmässigt bred, resurspool behöver utbildas och övas regelbundet. Förvaltningen välkomnar att utredningen lyfter att det kan bli aktuellt att tillföra kommunerna civilpliktig eller annan pliktjänstgörande personal för bemanning av särskilda samlingsplatser. Dock vill förvaltningen lyfta vikten av samordning på regional och central nivå för att minimera risken för ett totalförsvar som bygger på att samma resurser förväntas bidra på olika ställen samtidigt.

En central frågeställning är hur lång tidsrymd de särskilda samlingsplatserna behöver kunna hållas öppna. Detta är särskilt relevant kopplat till uthållighet i bemanningen, och till exempelvis lagring av drivmedel till reservkraft.

Enligt utredningens förslag ska kommuner tilldelas en miljon kronor per särskild samlingsplats för de materielförvärv och investeringar som krävs för etablering. Förvaltningen ställer sig tveksam till att dessa medel är tillräckliga då vissa investeringar, såsom reservkraft med tillräcklig effekt för att kunna förse en lokal med el för exempelvis belysning och värmeförsörjning, kan bli mer kostnadsdrivande än vad utredningen tar höjd för.

Hjälp vid användning av skyddsrum eller andra skyddade utrymmen

Förvaltningen instämmer i att kommunens ansvar för individer som normalt vistas i kommunens verksamheter såsom skolor och särskilda boendeformer även kan omfatta en skyldighet att hjälpa människor att komma till skyddsrum och skyddade utrymmen. Förvaltningen ser dock flera utmaningar i att skapa en ändamålsenlig planering för detta. I förvaltningens stadsdelsnämndsområde finns förhållandevis gott om skyddsrum, men situationen är en annan i andra stadsdelsnämndsområden i Stockholms stad. Och trots förhållandevis god tillgång till skyddsrum ser förvaltningen svårigheter med att planera och också verkställa planeringen då ingen individ tillhör ett särskilt skyddsrum. Det finns inga särskilt utpekade skyddsrum för berörda verksamheter och brukare. Berörda brukargrupper kan vara relativt stora och kan heller inte enkelt spridas ut i flera olika skyddsrum då många av dem behöver vistas där tillsammans med personal. Till detta kommer utmaningar med själva förflyttningen av flera av dessa brukare, exempelvis rullstolsburna eller sängliggande individer. Det kommer att kräva ytterligare personella resurser och också särskild utrustning.

Förvaltningen ser också stora utmaningar med att även göra denna planering för privata aktörer. I förvaltningens

stadsdelsnämndsområde går exempelvis omkring 35 procent av alla förskolebarn i någon av de 18 fristående förskolor som finns här. I hela staden finns omkring 430 fristående förskolor. Det kommer kräva omfattande och resurskrävande kartläggning, dialog och förankring, liksom tydliga mandat.

Informationsskyldighet gentemot allmänheten

Förvaltningen ser positivt på att kommuner ska verka för att den information som behöver förmedlas till allmänheten samordnas och menar att det är en central del i kommunens hantering av framtida krisituationer och höjd beredskap. Dock ser förvaltningen utmaningar med den informationsskyldighet avseende skyddsrum som utredningen föreslår. Förutom skyddsrummen i de fastigheter Stockholms stad äger i stadsdelsnämndsområdet får förvaltningen kännedom om skyddsrum via den förteckning som MSB redan tillhandahåller allmänheten. MSB ger även allmän information om skyddsrum, exempelvis om hur de används och vad som finns där. Förvaltningen ser en fördel med att MSB förblir en etablerad, sammanhållen källa och fortsatt har ett ansvar för att tillhandahålla information om skyddsrum till allmänheten. Allmänheten vet då var de ska vända sig för uppdaterad och enhetlig information, oavsett var de befinner sig i landet. Däremot bör kommunen, och förvaltningen, bidra till att informera om och hänvisa till den information som finns hos MSB, exempelvis på hemsidan, till brukare inom egna verksamheter och i samband med kommunikationsinsatser till allmänheten under beredskapsveckan.

Skyddade utrymmen

Vad gäller skyddade utrymmen är det inte ett definierat begrepp i nuvarande lagstiftning och förvaltningen har därför svårt att bedöma hur tillgången på dessa är i stadsdelsnämndsområdet. Förvaltningen har god lokalkännedom och är med fördel involverad i identifieringen av dessa. Det kräver dock stöd från en samordnande aktör med särskild kompetens, som exempelvis kan bedöma vilka krav dessa platser måste kunna uppfylla och i vilken utsträckning föreslagna utrymmen lever upp till kraven.

Verkställighet av utrymningar och inkvarteringar

Förvaltningen har inget att invända mot att ansvaret för verkställighet av utrymning och inkvartering tillförs kommunen. Förvaltningen anser det rimligt givet kommunens geografiska områdesansvar och närhet till invånarna. Förvaltningen vill dock understryka att det med uppgiften tillkommer nya och utökade krav på kompetens och personella resurser. Förvaltningen vill också betona att en verkställighet av utrymning förutsätter att stora transportresurser kan tillgängliggöras.

Avseende planering för utrymningar och inkvarteringar är förvaltningen positiv till utredningens förtydligande att likvärdig förmåga inte betyder att alla kommuner behöver göra lika långtgående planering för alla områden. Istället behöver en bedömning av lokala förhållanden, strategisk betydelse och utsatthet för väpnat angrepp vara styrande. Förvaltningen vill dock betona vikten av att länsstyrelserna återkommer till kommunerna med en inriktning för denna planläggning.

Förvaltningen delar utredningens uppfattning om att samverkan med andra offentliga och även privata aktörer kommer att vara av stor betydelse för att kommunerna ska kunna skapa den förmåga utredningen föreslår ska uppnås avseende utrymning och inkvartering. Här vill förvaltningen betona länsstyrelsens viktiga roll som stödjande och samordnande myndighet.

Generella verksamhetskrav

Grundläggande verksamhetsförmåga

Förvaltningen välkomnar att författningsförslaget betonar vikten av att upprätthålla samhällsviktig verksamhet. Förvaltningen ser att det är viktigt att inte enbart identifiera risker, utan att även blicka inåt och identifiera kritiska delar av verksamheten och säkerställa att de alltid kan fungera på en acceptabel nivå, oavsett vad som inträffar.

Förvaltningen ställer sig positiv till skärpta krav på måltidsberedskap, men vill understryka att det är en komplex uppgift att bygga denna förmåga för verksamheter i egen regi, och en särskilt komplex uppgift att göra detta för verksamheter som bedrivs av privata aktörer.

Förvaltningen bedömer att en måltidsberedskap om två veckor för samtliga berörda verksamheter kan vara svårt och kostnadsdrivande att uppnå och ser ett behov av en fördjupad konsekvensanalys av förslaget. Förvaltningen ser exempelvis en risk att tillgången på aktuella varor kan påverkas om landets samtliga kommuner parallellt bygger upp denna beredskap. Vidare ser förvaltningen att lagerhållning och omsättning kommer att vara utmanande. I Stockholms stad kommer det att röra sig om mycket stora volymer som ska lagras och distribueras, vilket inte enbart medför stora kostnader utan även riskerar leda till stort matsvinn. Ytterligare en central frågeställning är här om kommunen ska omsätta varorna endast genom verksamheter i egen regi eller även genom privata aktörer.

Ett sätt att hålla nere kostnader förenade med omsättning är att investera i frystorkade måltider. Förvaltningen ser dock ett behov av

att skapa förutsättningar för att omsätta även denna typ av måltid, ur ett effektivitets- och hållbarhetsperspektiv.

Förvaltningens tolkning är att utredningen inte föreslår tilldelning av medel för drifts- och underhållskostnader för måltidsberedskapen (kostnader för lagring, omsättning och utrustning), utöver medel för nya årsarbetskrafter. Förvaltningen ser att medel behöver tilldelas för detta, och att fördelningen behöver ta hänsyn till respektive kommuns förutsättningar och förväntade kostnader. Exempelvis är lokalhyror högre i Stockholms stad än i genomsnittskommunen.

Vidare ställer sig förvaltningen positiv till att utredningen påtalar att kommuner, under fredstida krissituationer och höjd beredskap, behöver kunna försörja sina samhällsviktiga verksamheter av grundläggande betydelse för människors liv och hälsa med bland annat vatten, el, värme och drivmedel. Förvaltningen ser dock att två veckors försörjning för samtliga berörda verksamheter kan vara utmanande och kostnadsdrivande att uppnå. Förvaltningen är positiv till utredningens förslag att MSB tillsammans med berörda aktörer ska kartlägga och analysera vilka materielförvärv och investeringar som krävs för att uppnå detta, samt att medel ska tilldelas utifrån behov.

Privata aktörer

Förvaltningen instämmer i utredningens konstaterande att det är nödvändigt att klarlägga vilken förmåga privata aktörer bör ha som verksamhetsutövare eller huvudmän för vissa samhällsviktiga verksamheter under fredstida krissituationer eller höjd beredskap, samt hur en sådan förmåga bör regleras och finansieras.

Förvaltningen ser att om ett klarläggande inte görs eller dröjer kan det innebära onödiga och omfattande kostnader (om flera aktörer vidtar samma beredskapshöjande åtgärder för samma samhällsviktiga verksamhet) alternativt att beredskapsplanering uteblir.

Samverkan och samordning

Förvaltningen är positiv till att utredningen lyfter vikten av att kommuners planering och förberedande åtgärder enligt författningsförslaget ska genomföras i samverkan med berörda statliga myndigheter, liksom till att länsstyrelsen ska samordna denna samverkan samt stödja och samordna kommunerna i själva genomförandet.

Förvaltningen ser samordning som en förutsättning för ett effektivt planeringsarbete som tillvaratar möjliga synergier och motverkar dubbelarbete i det svenska civila beredskapssystemet, liksom för att

ett helhetsperspektiv och behoven (snarare än organisationen) ska vara utgångspunkt för arbetet. Förvaltningen ser också att det är viktigt för att minimera risken för ett totalförsvar som bygger på att samma resurser förväntas bidra på olika ställen samtidigt, exempelvis frivilligresurser.

Vidare önskar förvaltningen att det tydligt framgår vilken aktör som ansvarar för att initiera och driva samverkan och samordning i olika sammanhang. Ett medskick är att det behöver ske proaktivt och med framförhållning för att inte förhålla det omfattande planerings- och förberedelsearbete som krävs av kommunerna enligt författningsförslaget.

Monetära och personella resurser

Civil beredskap är ett område där såväl resultatmål som förutsättningar för arbetet i delar definieras och utvecklas samtidigt som arbetet genomförs. Förvaltningen ser därför att det är svårt att bedöma kostnader och därmed i vilken utsträckning utredningens beräkningar är realistiska och relevanta.

Förvaltningen instämmer i det särskilda yttrandet från experter i utredningen att utredningens ekonomiska konsekvensanalys inte är heltäckande då författningsförslaget inte täcker alla kommunens uppgifter i fredstida krissituationer och höjd beredskap. Förvaltningen anser att det bör göras en samlad konsekvensanalys av de uppgifter som olika utredningar vill påföra kommuner.

Förvaltningen ser det positivt att utredningen betonar att nuvarande statlig ersättning till kommuner för åtgärder avseende fredstida krisberedskap och civilt försvar fortsatt bör utgå utöver den ersättning som utredningen estimerar till följd av författningsförslaget.

Vidare ser förvaltningen precis som utredningen att kraven som följer med författningsförslaget kommer att kräva omfattande personella resurser med beredskapskompetens. Förvaltningen ser en utmaning i att kunna rekrytera rätt kompetens. Denna kan delvis byggas upp genom olika utbildningsinsatser, men det bedöms kunna bli en tidskrävande process i vilken regionala och centrala aktörer behöver ha en framträdande roll.

Förvaltningen vill också betona att det omfattande planerings- och förberedelsearbete som behöver följas av författningsförslaget även kommer att behöva involvera andra roller och kompetenser, exempelvis funktioner i den samhällsviktiga verksamheten och andra nyckelpersoner. Detta kommer också utgöra en kostnad då det kommer att ta tid i anspråk från deras ordinarie uppdrag.

Dessutom kommer själva verkställandet av den planering som görs, i en skarp händelse, kräva omfattande personella resurser. Här vill förvaltningen igen lyfta vikten av samordning för att minimera risken att parallell planering i 290 kommuner resulterar i en beredskap som bygger på att samma resurser förväntas bidra på olika ställen samtidigt.

Jämställdhetsanalys

Förvaltningen anser inte att innehållet i remissen innebär en direkt påverkan på de som bor eller vistas i staden utifrån kön.

Barnkonsekvensanalys

Förvaltningen anser inte att innehållet i remissen föranleder en barnkonsekvensanalys.

Lisa Kinnari
Stadsdelsdirektör
Skärholmens
stadsdelsförvaltning

Magnus Borgsten
Biträdande stadsdelsdirektör
Skärholmens
stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Remiss - Kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig (SOU 2024:65)

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Lisa Kinnari, Stadsdelsdirektör	2024-12-30
Magnus Borgsten, Biträdande stadsdelsdirektör	2024-12-30